

Dorovský, Ivan

Obdobje ekspresionizma v slovenskom jeziku, književnosti in kulturi

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. D, Řada literárněvědná.
1986, vol. 35, iss. D33, pp. 151-

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/107578>

Access Date: 30. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Obdobje ekspresionizma v slovenskom jeziku, književnosti in kulturi. Ljubljana 1984, 639 stran.

Na všech letních seminářích (obdoba našich letních slavistických škol), které se každoročně konají v jednotlivých republikách jugoslávské federace, probíhají vědecké diskuse nebo symposia k předem danému tématu. Vědecké akce podobného druhu jsou užitečné, přínosné a finančně levné, neboť jejími referenty jsou v převážné většině účastníci semináře.

Lublaňský seminář slovinštiněho jazyka, literatury a kultury uspořádal koncem června a začátkem července 1983 mezinárodní symposium o expresionismu v slovinštiněho jazyce, literatuře a kultuře, na němž vystoupilo s referáty a diskusními příspěvky více než padesát účastníků jak slovinštině, tak také z ostatních republik Jugoslávie a dále z NDR, Československa, Maďarska, Polska a Rakouska. Materiály ze symposia vyšly v recenzovaném sborníku, který obsahuje 35 literárních, 8 jazykových a 9 referátů a sdělení pojednávají o expresionismu v hudbě, divadle a výtvarném umění.

Slovinštiněho literární historik Franc Zadravec podal široce koncipovaný přehled slovinštiněho expresionistické literatury a uvedl její hlavní námětové a motivické zaměření. Další slovinštiněho autoři pojednali o expresionismu jako orientačním modelu (B. Paternu), o metodologické problematice expresionismu v literární historii (V. Žmegač), všimli si ústupu filozofických a psychologických motivů v slovinštiněho románové (F. Bernik) nebo tzv. krátké próze (H. Glušičová) a naopak rozšířené vnitřního monologu, neotřelé metaforiky i groteskních představ.

Název sborníku ovšem poněkud mate. Obsahuje totiž příspěvky nejen o expresionismu v slovinštiněho kulturním životě nýbrž také v některých dalších literaturách jugoslávských i jiných evropských národů. Tak např. P. Palavestra pojednal o poválečné etapě srbského expresionismu; typologické zvláštnosti struktury díla Franze Kafky a Andreje Bělého byly předmětem analýzy M. Drozdy. Makedonský literární vědec M. Gjurčinov zkoumal některé expresionistické postupy básníka Kosty Racina v kontextu jugoslávského expresionismu, olomoucký badatel J. Skalička referoval o Jiřím Wolkrovi jako o prvním českém expresionistovi a zároveň překladateli ze slovinštině. Několik příspěvků se týká vývoje slovinštiněho (a širše jugoslávské) meziválečné dramatiky v porovnání s tendencemi dramatiky evropské. Značná část se ve sborníku věnuje básnickému dílu Srečka Kosovela, který je svým osudem a tvorbou značně blízký našemu J. Wolkrovi.

Pro nás je zajímavý rovněž příspěvek lektorky českého jazyka na lublaňské univerzitě A. Lipovcové, v němž rozebírá a hodnotí Albrechtův překlad Bezručových Slezských písní do slovinštině. Autorka zdůrazňuje zejména to, že Albrecht se značně odchýlil od originálu, protože jej nepochopil.

Sborník o slovinštiněho (i evropském) expresionismu je užitečný pro poznání dosavadního stavu studia této problematiky.

Ivan Dorovský

Voislav Jačoski, Folklorot vo makedonskata drama. Skopje 1983, 170 stran

Lidová slovesná tvorba sehrála v různých vývojových obdobích národních literatur svou specifickou úlohu. Folklor svým způsobem nahrazoval absenci literární tradice, historických děl i spisovného jazyka. Nedávno zesnulý autor recenzované monografie se jako první v makedonské odborné literatuře pokusil o srovnávací studium vzájemných vztahů umělecké literatury a lidové slovesné tvorby. Konkrétně sledoval vztah makedonské dramatické tvorby k folklóru v období posledních asi sto padesáti let.

Počátky vzniku makedonské dramatické literatury klade autor do poloviny 30. let minulého století, kdy vznikaly první didakticko-mravoučné dialogy Jordana Chadžikonstantinova-Džinota. Zvláštnosti vývoje makedonského dramatu, který autor sleduje v pěti kapitolách, vyplývají vlastně ze specifického diskontinuitního literárního a kulturního vývoje.

V. Jačoski si stanovil za cíl odhalit, v jaké podobě byly folklórní prvky nebo folklórní žánry v dramatické tvorbě ztvárněny, a dospěl k některým důležitým zjištěním. Podle něj folklór mohl dramatické dílo buď pouze ovlivnit, nebo si dramatik z lidové tvorby vypůjčil námět, postupy, texty, mohl si lidové slovesný text adaptovat nebo se jím dát inspirovat apod. Dále Jačoski zkoumal, nakolik dramatická díla získala nebo nezískala na umělecké kvalitě tím, že byly do nich včleněny lidové slovesné prvky, jak se autorům podařilo zobrazit život lidu a reálnou skutečnost